

Samverkansprogrammet Digitalisering/Klimat

Insamling, bearbetning och sammanställning av förslag

Samverkansgruppen har genomfört ett antal workshops för att gemensamt samla in och bearbeta förslag. Samverkansgruppens ledning har därefter sammanställt materialet.

En uppdelning har gjorts i två kategorier utifrån förslagets karaktär. Den ena kategorin är bredare uppmaningar och specifika policyförslag till regeringen, och den andra är tentativa förslag till projekt som kan genomföras av aktörerna inom ramen för samverkansprogrammet.

Projektförslag till samverkansprogrammet

Digitaliseringsstrategi för klimatomställning

Kort innehållslig beskrivning

Digitalisering är en gemensam möjliggörare som identifierats i de 22 färdplaner för fossilfri konkurrenskraft som tagits fram av branscherna inom ramen för regeringens initiativ Fossilfritt Sverige. På samma sätt som det redan har utvecklats strategier för vätgas och en hållbar batterivärdekedja och ska utvecklas en bio- och en finansieringsstrategi, bör en strategi utvecklas som identifierar möjligheterna att nyttja digitaliseringen som en kraft för klimatomställning.

Den klimatpolitiska handlingsplanen har mycket fokus på vad som ska minskas och beskattas. Det skulle behövas ett större fokus på vilka verksamheter som är önskvärda i ett hållbart samhälle och som Sverige vill stötta. Det behövs en offensiv strategi för digitalisering kopplat till den klimatpolitiska handlingsplanen. Detta eftersom digitalisering är en del av samhällsstrukturen, och alla delar i strukturen måste byggas parallellt för ökad mobilitet och interoperabilitet.

Kommentarer

RISE för en dialog med Fossilfritt Sverige om behovet och vill gärna bjuda in fler aktörer att delta i arbetet. IT&Telekomföretagen har också identifierat behovet. Ett samlat projektförslag bör utvecklas av dessa aktörer gemensamt. Dock är inte digitalisering liktydigt med klimatnytta, och klimatnyttan behöver därför kvalificeras i förslaget.

AI för effektivare tillståndsprocesser

Kort innehållslig beskrivning

Ineffektiva tillståndsprocesser utgör ett hinder för industrins omställning till klimatneutralitet och påverkar bolagens ekonomi, tillväxt och konkurrenskraft negativt. Dagens utdragna tillståndsprocesser fördröjer investeringar och införandet av strategiska innovationer som flertalet branscher beskriver som kritiska för sin omställning.

Genom att nyttja AI-baserade metoder som hanterar stora informationsmängder kan man hitta, ranka och relevansvärdera information och dra lärdom av fakta från tidigare fall och prejudikat. Genom att utveckla ett AI-baserat beslutsstöd för tjänstemän som arbetar med tillståndsprocesser skulle tjänstemännen kunna avlastas och sökande företag skulle till exempel kunna få automatiskt genererade svar om behov av kompletterande information.

Kommentarer

Samverkan bör ske mellan tillståndsgivande myndigheter, företag och forskare i syfte att utveckla ett AI-stöd för effektiva tillståndsprocesser. Dock är inte effektivare tillståndsprocesser liktydigt med klimatnytta, och klimatnyttan behöver därför kvalificeras i förslaget.

Arena för samverkan om AI och klimatomställning

Kort innehållslig beskrivning

Potentialen för Sverige att nyttja AI för att minska utsläppen av växthusgaser har kartlagts i forskningsprojektet "AI i klimatets tjänst". En av slutsatserna är att Sverige behöver en tydlig samlade arena där AI-, klimat- och hållbarhetsexpertis kan samverka och lägga grunden för klimatinnovation. Sverige saknar idag en tydlig arena där AI-, klimat- och hållbarhetsexpertis möts. En sådan arena skulle kunna stimulera fram konkreta goda exempel på kreativa tillämpningar av AI för klimatutmaningen, och bidra till att Sverige kan profilera sig internationellt i frågan.

Kommentarer

RISE har gjort kartläggningen tillsammans med Stockholm Resilience Centre och AI Innovation of Sweden. Ett projektförslag bör utvecklas genom att dessa parter bjuder in fler berörda, och att man har ett nationellt perspektiv i det fortsatta arbetet.

EU:s taxonomi för hållbara investeringar

Kort innehållslig beskrivning

Som taxonomin är formulerad idag omfattas inte digitala lösningar för att effektivisera processer inom t.ex. industri, jordbruk och fiske, vilket skulle kunna ha stor positiv påverkan på klimatet. Den omfattar inte heller digitala lösningar för positiva förändringsbeteenden hos var och en, t.ex. lösningar för effektivt distansarbete, bilpoolsdelning mm som skulle leda till minskad klimatpåverkan. Den nödvändiga infrastrukturen för detta är inte heller inkluderad, vilket riskerar att försvåra nödvändiga investeringar för t.ex. utbyggnad av fiber och 5G-infrastruktur.

Regeringen bör agera för att digitalisering får större utrymme i EU:s taxonomi. Dock är inte digitalisering självklart liktydigt med klimatnytta, och frågan om hur klimatnyttiga digitaliseringsåtgärder kan identifieras behöver diskuteras vidare.

Kommentarer

Tanken att digitalisering kan ge klimatnytta är själva utgångspunkten för ett projektförslag som bör utarbetas av berörda intressenter, med fokus på genomslag i EU-kommissionen.

Tvärfunktionellt centrum för datadelning

Kort innehållslig beskrivning

Det bör skapas en arena där AI-, klimat- och hållbarhetsexpertis kan samverka och lägga grunden för klimatinnovation. Där bör man jobba brett med policy, datainsamling, integritet, ägande av data, datadelning, öppna data och interoperabilitet. Samverkan bör ske i team med breda kompetenser för att undvika silos. Syftet bör vara att hjälpa både företag och offentlig sektor.

Kommentarer

Ett projektförslag bör utarbetas gemensamt av de många intressenter som finns inom samverkansprogrammets grupper för Digitalisering och Klimat respektive Data. En tidsplan kan prioritera angelägna delar.

Uppmaningar och policyförslag till regeringen

Tydliga mål till transportmyndigheterna

Kort innehållslig beskrivning

Transportsektorn är en stor källa till klimatutsläpp. Regeringen bör ge transportmyndigheterna i uppdrag att utveckla och främja digitaliseringen med tydliga mål. Nedan ges konkreta exempel.

- Sjöfartsverket bör få i uppdrag att genomföra pilotprojekt med navigationsstöd från land i någon/några hamnar, och då bygga vidare på projekt som redan har genomförts.
- Trafikverket behöver en stor digitaliseringsresa för hela myndigheten. Viktigaste åtgärder är Nationellt tågledningssystem samt Marknadsanpassad planering av kapacitet.
- Trafikverket bör få i uppdrag att ta fram ett digitalt system för anläggningsdata för att på så sätt ha koll på den infrastruktur de ska förvalta och känna till underhållsbehovet för.
- Transportstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram regelverk som möjliggör flera försök/testbäddar för autonoma fordon, fjärrlotsning och andra digitala stöd i sjöfarten, samt uppdaterat regelverk för optimering av järnvägen (tex autonoma tåg och bromstalstabeller för längre tåg).
- Energimyndigheten bör få i uppdrag att komplettera databasen för laddinfrastruktur med tillgänglighetsinformation för användare och en enhetlig betalningslösning.

Kommentarer

Internationell samordning bör eftersträvas för gränsöverskridande transporter/resor.

Anpassa regelverk till teknikutveckling och hållbarhetssträvanden

Kort innehållslig beskrivning

Regelverk måste anpassas utifrån den snabba tekniska och affärsmässiga utvecklingen som drivs av hållbarhetssträvanden, annars riskerar krav och regler att hindra framgången. Teknikneutralitet måste vara en ledstjärna för att undvika behov av framtida ändringar utifrån den tekniska utvecklingen. På så sätt blir lagstiftningen mer flexibel och hållbar över tid.

Kommentarer

Specifika områden bör identifieras där undanröjande av regulatoriska hinder behöver prioriteras för att inte klimatsmarta lösningar ska gå miste om digitaliseringens möjligheter. Det projekt – KOMET – som ser över regelhinder kan tillföras ett specifikt klimatperspektiv.

Förslag som inte är specifikt klimatrelaterade

Översiktlig listning

- Slå fast som politiskt mål att Sverige ska tillhöra de ledande länderna inom digitalisering
- Inför tydliga digitaliseringsmål för alla myndigheter
- Följ upp myndigheternas digitaliseringsmål och tillhörande tidplaner
- Tillsä till myndigheter får tillgång till extern kompetens om inte digitaliseringsmålen nås
- Säkerställ att offentlig data görs publikt tillgänglig
- Initiera ett nationellt digitaliseringsprogram med industriellt fokus
- Öka utbyggnadstakten av bredband genom offensivare målsättning i bredbandsstrategin
- Prioritera industrins konkurrenskraft i det nationella cybersäkerhetscentrumet

Gemensam kommentar

Förslagen innehåller inte specifika klimatåtgärder, men kan ha positiv inverkan på förutsättningarna för digitalisering och klimat. Sådana aspekter behöver då kvalificeras.